

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus I. An Angeli sint spiritus incorporei?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

TRACTATUS III.

DE

CREATURA ANGELICA.

 Rdo doctrinæ Angelicæ à missionibus Divinarum Personarum ad Divinos Missionarios, Angelos, inquam, manuducit: postquam enim DEUM secundum rationem principii ad intra productivi, Divinarumque Personarum processiones, quibus DEI, ut in se est, contemplatio clauditur, consideravimus, superest, ut de eodem, quâ ratione ad extra principiat, suamque bonitatem in creaturas diffundit, differamus. Inter omnes porro creaturas uti potiore locum, ita & Theologicam considerationem Angeli sibi vendicant: cæterarum quippe productio in Physica & Metaphysica explicari solet: quæ verò ad moralem hominis statum vitamve supernaturalem Pertinent, alii Tractatus Theologici abundè discutunt. Idcirco iis, quæ Doctor Angelicus à q. 44. usque ad 50. & à 64. usque ad 106. de homine & creatura corporea latè disputavit, ad Philosophiam remissis, ad ea, quæ à q. 50. usque ad 65. & à 106. usque ad 114. tractavit, adspirantibus beatis Spiritibus, ipso Angelico Doctore ductore, pertractanda accingimur.

DISPUTATIO XXVII.

DE

Angelorum existentia & essentia.

Ad q. 50.

Substantiæ separatae, & immateriales, quas antiqua Gentilium Philosophia vel cum Aristotele intelligentias, eò quòd essent puræ mentes vitâ intellectuali præditæ, vel cum Platone genios, quòd genituræ humanæ curam gererent, genitòsque tutarentur, vel cum aliis dæmones, quasi scientes, & ex istis alios audæmones, quia propitios, alios vero cacodæmones, quia infestos, nuncupabat, hos S. Scriptura *Spiritus, Angelos, vigilantes* nominat Plal. 103. Heb. 1. & quamquam (Gregorio M. teste. Homil. 34. in Evangel.) *Angelus nomen est officii, non naturæ*, tamen communi Catholicorum stylo nomen Angeli per anonomaliam spiritualibus illis substantiis tribuitur, quorum in præsentî disputatione existentiam, naturam, multitudinem considerabimus.

ARTICULUS I.

An Angeli sint Spiritus incorporei.

SUMMARI A.

1. Existentiâ Angelorum è Scriptura.
2. Sunt substantiæ incorporeæ.
3. Has probat experientia.
4. Erratio.
5. Exploditur materia spiritualis.
6. Exponitur S. Script. opposita.
7. Exponuntur testimonia Concil. & PP.
8. Quomodo genus sumatur à materia?
9. Inferuntur intrinseca incorruptibilitas Angelorum.
10. Angeli sunt creati in celo empyreo.
11. Objecta diluuntur.
12. Non sunt conditi ante mundum.

§. I.

Angelorum existentia & essentia.

Dari Angelos absoluta Auctoritas est. Quia
ut D. Gregorius M. modò citatus Angelos & Archang-

R. P. Mez. g. Theol. Schol. Tom. I.

Archangelos penè omnes sacri eloquii pagina testantur, variis inter se nominibus, ordinibus, officiisque distinctos. Nominibus; nam Michaëlem, Gabrielem, Raphaëlem, S. Scriptura commemorat. Ordinibus; nam ex Apostolo novem Choros, sive Ordines Angelorum colligit idem S. Pater loco inferius referendo. Officiis; licet enim omnes sint *administratorii Spiritus*, Heb. 1. variis tamen in Divini imperii executione functionibus sunt distincti. Alii quippe referuntur *Assistentes* Daniel. 7. Alii ad nuncianda Divina beneficia *Legati* Luc. 1. Alii hominum *Custodes* & *Rectores*. Matth. 3. Ipsos esse hominibus, totòque proin mundo superiores, discimus ex Epist. ad Heb. c. 2. & Psal. 8. *minuisti cum paulo minus ab Angelis*. Ex 2. Pet. 2. *Angeli virtute & fortitudine cum sint majores*. Ex cultu & adoratione à Sanctis exhibita, ut ab Abrahamo Gen. 8. à Josue c. 5.

2. An istæ spirituales substantiæ omnis corporeæ molis & concretionis essent expertes, dubitasse videntur, aut etiam contrarium sensisse quidam ex antiquis PP. velut Lactant. l. 2. Divin. Inslit. l. 14. Ireneus l. 4. cap. 70. Tertull. l. 3. de veland. Virg. c. 7. & alii. Essè expertes tamen satis apertè ostenditur primò in S. Textu, ubi Angeli crebrò *Spiritus* appellantur, citato primùm c. 1. ad Hebr. *administratorii Spiritus*. Luc. 11. *Assumit alios septem Spiritus, &c.* Apocal. 1. *à septem spiritibus, qui in conspectu Throni ejus sunt*. Atqui S. Scripturæ stylus vocem *Spiritus* capit pro substantia incorporea, uti cum dicitur Joan. 4. *Spiritus est DEVS*. Matth. 27. *emisti Spiritum*. Luc. 24. *Spiritus carnem & ossa non habet*. Secundò abstulit locum dubitandi Concil. Lateranense in cap. *firmiter* hanc doctrinam proponens. *Quod DEVS simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam, spirituales & corporeas, Angelicam videlicet & mundanam, ac deinde humanam quasi communem ex Spiritu & corpore constitutam, &c.* ubi vides naturam spirituales & Angelicam contraponi naturæ mundanæ (hoc est corporeæ) & humanæ, h. e. ex Spiritu & corpore constitutæ. Accedit integra cohors SS. PP. quos vide apud Salmanticenses & alios.

3. Has ipsas spirituales intelligentias contra crassæ mentis sive Atheistas & Sadduceos, sive Atomistas, quorum illi nullos, isti corporeos solum genios è minimis Atomis conflatos, inaspectabilis formæ cum Platonis affirmabant, probat experientia. Cui enim alteri adscribas mirabiles effectus, qui omnem naturæ corporeæ virtutem superant, cum Ægyptiorum Magi incantationibus (quas omni activâ virtute natura destituit) producant ranas? Cum Apollonius Tyaneus è Domitiani Imperatoris, totiusque Aula conspectu momento subducitur? Cum peregrino idiomate loquuntur, pangunt carmina, pandunt secreta, horum omnium antea rudes Energumeni? Cum vel Memnonis statua, vel mensæ Gymnosophistarum, vel Apollinis triptus, vel Pythonissæ venter vaticinè vocalis efficitur? Cum per catoptromantiam rerum remotissimarum imagines pinguntur in speculo? cum Claudia Vestalis navim integram in vado

herentem Zonâ trahit? Sanè isti aliquè innemeri effectus, artèsque præstigatorum haud deterri, quàm spirituali substantiæ, corporis experti, variè tamen corpora temperanti & in corpora imperanti, illa agenti, moventi adhiberi possunt.

Rationem addit S. D. quæst. 50. art. 1. *de perfectionem*, inquit, *Universi pertinet, quod sint aliqua creatura intellectuales*: ne videlicet perfectissimus gradus essendi deesset Universo, oportuit dari quasdam creaturas purè intellectuales, adeoque primæ causæ omnia per intellectum & voluntatem operanti maxime similes. Neque refert, quòd gradus virtus intellectivæ jam reperitur in homine: reperitur quippe modò imperfectò, unde ne in perfectissimo gradu essendi deesset universum, debebat creari Angelum, in quo ille gradus perfectè inveniretur.

Præterea. Si Angelus foret corporeus, essentialis vel ut quòd, vel ut quo. Non ut quòd, nam corpus & materiam intellectivam recipere aliunde suppono. Non etiam, ut quo, nam primò si esset forma corporis, ut animal rationalis, haberet connaturaliter quasdam operationes corporeas & materiales. Sed quæ istas? Secundò. illud corpus esset organum & quantitate præditum: quò pacto igitur multi Dæmones simul quandoque humanum corpus invaderent? momento ab uno in alium locum se transferrent? loca clausa penetrarent? &c.

Sed an non fortè materia spirituales Angeli possit tribui? quæ cum esset solum spirituales quantitate prædita, facile objecta incommoda effugeret? Verùm sicuti spirituales substantia essentialiter est intellectiva; sic substantia materialis essentialiter est non intellectiva; ut in Tract. de DEO diximus: Sicut ergo implicat eandem omnino substantiam esse & non esse intellectivam, esse principium & impementum intellectualitatis, ita implicat materiam esse spirituales, esset enim necessest materia immaterialis, corpus incorporeum, quæ jam non esset materia sed forma, quæ omnia portenta Philosophica ratio refugit. Nec minus implicat quantitas spirituales, quàm quantitas inextensa, ut ex Philosophia suppono.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò è S. Scriptura, Angelis ubi vim generativam & periculum concupiscendæ formæ femine: illam Genes. 6. ubi juxta 70. interpretum versionem, *videntes angeli filias hominum, quòd essent pulchre, acciperunt ex iis uxores, & genuerunt Gigantes*. Item verò in 1. Corinth. 11. Ubi Apostolus præcipit *volari mulieres in Ecclesia propter Angelos*. Insuper rebus corporeis torqueri, & torgeri demones, constat ex 1. Reg. c. 16. Tob. c. 6. idque comprobat Ecclesiæ praxis. cacodæmones per sacra numismata, Agnos DEI, aquam, herbas benedictas, &c. adeoque per signa corporea fugantis; corpori autem in purum Spiritum nihil licet.

Respou-

naturali inclinatione exigunt perpetuari & conservari in DEO, à quo solo in suo esse, & conservari dependent.

§. III.

Locus & tempus creationis Angelorum.

Quæres primò: Quo loco, intra videlicet an¹⁰, extra Empyrei cœli spatia Angeli fuerint conditi?

Respondeo cum S. D. q. 102. a. 4. fuisse conditos in cœlo Empyreico, ita probabiliter colligitur ex illo Ezechielis 28. Ubi de primo Angelo sub typo Principis Tyriorum dicitur. *In deliciis paradisi DEI fuisse*; atqui paradisi DEI, in quo DEUS eternas delicias explicat, non est cœlum aliquod Sydereum, sed Empyreum: ergo. Et longè clariùs ex illo Christi Luc. 10. *Videbam Satanam sicut fulgur de celo cadentem*. Unde & Strabus à S. D. allegatus, super illud Genes. 1. *In principio creavit DEUS calum & terram*, sic inquit: *Calum non visibile Firmamentum hic appellat, sed Empyreum. i. e. igneum, vel intellectuale, quod non ab ardore, sed a splendore dicitur, quod statim factum Angelis est repletum.*

Opponit Suarez primò: Lucifer II. 14. intro. 1. ducitur affectans sedem in cœlo Empyreico. *Ascendam in calum, similis ero Altissimo*, Nondum igitur fuit in cœlo. Secundò. Conveniebat, ut homo conderetur, extra paradysum terrestrem, ergo etiam ut Angelus conderetur extra paradysum cœlestem.

Respondeo ad primum, per ly *calum* illo loco significari non locum, sed thronum. h. e. dignitatem SS. Trinitatis, quam Lucifer inordinate appetiit, modo inferiùs explicando. Ad 2. accipe disparitatem è D. Th. loc. cit. ad 1. *Calum Empyreum est locus congruus Angelis, quantum ad eorum naturam, & ideo ibi sunt creati*, sed paradysus terrestris erat congruus habitationi humane, quantum ad gratuitum & supernaturale donum incorruptionis: unde ut status incorruptionis magis gratiæ ad scriberetur, quàm naturæ, fuit convenientius, ut homo extra paradysum conderetur.

Quæres secundò. An ante hunc mundum vi-¹², sibilem Angeli fuerint conditi?

Respondeo. Negativè cum communi D. D. & colligitur satis apertè primò ex Concilio Lateranensi in citato C. firmiter affirmante. *DEVM simul ab initio temporis utramque de nibilo condidisse naturam &c.* Secundò ex cap. 20. Exodi, ubi dicitur, *DEVS sex diebus facit calum & terram, & mare & omnia, qua in eis sunt*: sed Angeli sunt intra has mundi partes: ergo & DEUS illos intra sex primos dies condidit.

Neque refert, quòd Moyses historiam creationis pertexens, nullam Angelorum mentionem faciat: principalis quippe intentio ipsius fuit, hujus corporeæ machinæ descriptionem suscipere, quamvis etiam cum dixit, DEUS in principio creavit calum, Angelos, veluti contentum in continente, tacitè subintellexit.

Respondeo. Per Angelos, aut ex stylo vulgata, per filios DEI intelligi posteritatem Seth, cui progenitis sanctitas hanc appellationem conciliavit. Apostolum verò Angelorum nomine intelligere Sacerdotes, quos eodem nomine honoravit Malch. cap. 2. Porro, quòd demones torqueantur igne corporeo, Divinà virtute accidunt, ignem corporeum, seu Divinæ Justitiæ instrumentum elevando ad producendam in damnatis spiritibus doloriferam & spiritualem qualitatē, ut infra in disput. penult. deducemus. Corporeis verò rebus & signis variè fugantur demones, nam aliquando sunt invocatione quædam Divinæ omnipotentia, quibus positus DEUS suā vir. ut reprimat potestates tenebrarum, aliquando per illa naturalis virtute dissipantur maligni humores, quorum concitacione subinde demon homines vexat: aliàs sunt signa Sanctissimæ Passionis & Redemptionis, quorum intuitum demon expavescit, Deusque ad largiendam majorem gratiam movetur.

7. Obijcies secundò. Concilium Nicænum secundum act. 5. approbat sententiam cujusdam Joannis Episcopi Thessalonice, dicentis: posse Angelos depingi, quia sunt corporei, & apparuerunt hominibus in forma corporea. uti & nonnulli è PP. Angelos appellant corporeos & animalia rationalia.

Respondeo ad autoritatem Concilii, sententiam Episcopi fuisse à Concilio approbatam de pingendis imaginibus Angelorum, non autem causalem: sic enim loquitur Concil. act. 4. *Iconas honoramus Sanctorum, etiam & incorporealium Angelorum; ut homines enim justis apparuerunt*. Porro dictum illius Episcopi Joannis, tum aliorum PP. non incongruè exponi possunt primò, quòd voluerint indicare Angelum non esse purum actum, sed potentialitati tanquam materiæ metaphysicæ permixtum. Secundò, quòd Angeli in corporibus assumptis, sibi que per extrinsecam assentiam unitis apparere soleant. Tertiò, quòd sint veræ substantiæ suis qualitatibus exornatæ. Quartò, quòd sint loco corporeo definiti, & in illo moveantur.

8. Obijcies tertiò. Genus sumitur à materia, sicut differentia à forma: sed in Angelis datur genus & differentia: ergo & in iisdem concedenda est materia.

Respondeo primò. Majorem locum habere solammodò in substantiis, quæ constat esse corporeas, non absolute in communi.

Respondeo secundò. Genus sumitur à materia physica, vel metaphysica, quæ nimirum est potentialitas ad esse, concedo, tautum à materia physica, nego. Sed hæc ad Philosophiam.

3. Sequitur ex hucusque dictis Angelos esse ab intrinseco incorruptibiles, & immortales; ac proinde illorum esse non tempore, sed ævo mensurari. Nam carent omni intrinseco principio corruptionis tam remoto & radicali, quod est materia prima passiva, nullius formæ receptione latibilis, quàm proximo, quod sunt contrariæ qualitates. Ideo